

Saksframlegg

UNGDOMSUNDERSØKELSEN (UngHit) - RESULTATER OG OPPFØLGING

Arkivsaksnr.: 10/25665

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak:

Formannskapet tar saken til orientering.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

1. Bakgrunn

Rådmannen la fram resultatene fra Ungdomsundersøkelsen(UngHiT) 27. mai. Visjonen er at UngHiT skal bli en kunnskapskilde for bedre helse og oppvekst for ungdom i Trondheim. Den vil gi oss kunnskap og innsikt i hvordan ungdom opplever egen helse, hvordan de lever sine liv, og hva som er utviklingstrekk. Dette skal gi oss muligheter til å jobbe mer målrettet både med enkeltungdommer og med trekk ved samfunn og nærmiljø som enten skal forsterkes eller forebygges.

Undersøkelsen har gått til alle elever på 6. trinn, 9. trinn, 1. og 2. trinn på videregående skole. Svarprosenten varierer mellom de ulike skoleslagene. Svarprosenten fra 6. trinn er på 50,7%, 9. trinn på 39%, 1. trinn på videregående skole 47% og 55,9% på 2. trinn. Undersøkelsen er å betrakte som en utvalgsundersøkelse med til sammen 4289 svar. For ungdom under 16 år krever denne type undersøkelse et skriftlig samtykke fra foreldre for å innhente individdata til forskningsformål. Elevene har fått med seg skjemaene hjem, og det har ved enkelte skoler vært vanskelig å få returnert svarskjemaene. Ved neste undersøkelse vil rådmannen sammen med skolene finne mer hensiktsmessige måter å innhente samtykke på.

Rådmannen gjennomførte en undersøkelse med mange av de samme spørsmålene i 2005, og det gir grunnlag for sammenligninger. Da var undersøkelsen ikke personidentifiserbar og krevde ikke skriftlig samtykke. Nå har undersøkelsen en unik database, som gir grunnlag for ulike forskningsprosjekter og studentoppgaver. Ungdom sin deltagelse i undersøkelsen har gjort det mulig å bygge opp denne databasen.

2. Sentrale funn fra undersøkelsen

Forholdet til skolen

De fleste elevene trives alltid / ganske ofte på skolen. Det er liten endring i 2009 sammenlignet med 2005.

De aller fleste elevene (over 90 %) trives i de fleste skoletimene.

4% av elevene i barneskolen og 4,5% av elevene i ungdomsskolen opplever at de blir mobbet alltid, ofte eller ganske ofte. De fleste sier at det skjer mens de er på skolen. 9% i barneskolen og 13% i ungdomsskolen sier at de voksne på skolen ikke tar mobbingen alvorlig.

En større andel får hjelp med hjemmearbeid (lekser) av sine foreldre i 2009 enn i 2005.

En mindre andel av elevene får hjelp av lærere i 2009 enn i 2005.

Helse

Elevene ble bedt om å gradere 12 ulike situasjoner ut i fra hvor stressende disse har vært i løpet av det siste året. Det synes å være mest stress knyttet til skoleforhold, og noen faktorer knyttet til utseende og venner. Det er relativt liten forskjell mellom ungdomsskolen og videregående skole. På barneskolen er det imidlertid mest stressende å bli nedvurdert av jevnaldrende og andre jevnalderforhold.

Trondheim kommune

- Når du tenker på hvordan du har det for tida:

Andel elever som er meget eller svært fornøyd:

- 65 % i barneskolen
- 55 % i ungdomsskolen
- 48 % i videregående skole

Svært misfornøyd med hvordan de har det:

- 0,3 % i barneskolen
- 1,3 % i ungdomsskolen
- 1,3 % i videregående skole

- Hvor ofte har du hatt noen av disse plagene i løpet av de siste 3 månedene?

På barneskolen og ungdomsskolen nevnes hyppigst hodepine/migrene som av de plagene de har hatt, mens blant elevene på videregående skole er nakke-/skuldersmerter oftest nevnt. Størst andel i alle skoleslag er mest hemmet av hodepine når det gjelder daglige aktiviteter på skolen og i fritida.

Psykisk helse

Elevene stilt fem spørsmål om nedstemthet og bekymringer – hentet fra en test som måler egenrapporterte psykiske plager. På bakgrunn av svarene er det beregnet en score (tallverdi).

Score over 2 indikerer et nivå på plagene som kan gi problemer i dagliglivet.

Andelen elever som scorer over 2:

- 22 % i ungdomsskolen
- 24 % i videregående skole

22 % av elevene i ungdomsskolen og 19 % i videregående skole har hatt tanker om å ta sitt eget liv. Tanken om å ta eget liv kan variere fra korte øyeblikkstanke til mer vedvarende tanker.

- Når elever i ungdomsskole eller videregående skole opplever noe vondt eller vanskelig snakker de med / søker råd hos:

1. En god venn (ca. 70 %)
2. Mor (ca. 52-64 %)
3. Far (ca. 33-45 %)
4. Søsken (ca. 26-29 %)

Kosthold

De fleste elevene spiser frokost og varm middag hver dag.

Andelen av elevene som spiser frokost sjelden/aldri:

- 4 % i barneskolen
- 7 % i ungdomsskolen

Trondheim kommune

- 15 % i videregående skole

Elevene i begge skoleslag drikker vann hyppigst – deretter følger melk og fruktjuice. Hvis vi ser på forskjeller mellom skoleslagene, er inntaket av sukkerholdige drikker prosentvis størst på videregående skole.

Røyking og snus

Røyking har gått ned. Det er ca. 1% av ungdommene i ungdomsskolen og ca. 9% av ungdommene i videregående skole, som røyker daglig. Bruken av snus har derimot gått kraftig opp til ca 3% i ungdomsskolen og 16% i videregående skole, en økning på 7% i videregående skole sammenlignet med undersøkelsen i 2005.

Fysisk aktivitet

- Utenom skoletida: Hvor mange timer i uka driver du med idrett eller fysisk aktivitet så mye at du blir andpusten/svett?

Andelen elever som driver med idrett/fysisk aktivitet i mer enn 1 time i uka:

- 85 % i ungdomsskolen
- 79 % i videregående skole

Andelen elever som svarer ingen (timer):

- 8 % i ungdomsskolen
- 13 % i videregående skole

- I timer og friminutt på skolen: Hvor mange timer i uka driver du med idrett eller fysisk aktivitet så mye at du blir andpusten/svett?

Andelen elever som driver med idrett/fysisk aktivitet i mer enn 1 time i uka:

- 65 % i ungdomsskolen
- 64 % i videregående skole

20 % i ungdomsskolen og 28 % i videregående skole svarer ingen (timer).

Andelen elever som driver med fysisk aktivitet utenom skoletida omtrent 4 – 6 timer pr uke er 25,9% i ungdomsskolen og 22,3% i videregående skole.

Økonomi

- Opplever du at familien din ikke har penger nok til at du kan delta i samme aktiviteter som dine venner?

Andelen som sier at de ofte/alltid har ”dårlig råd” er 8% på barneskolen og 12% på ungdomsskolen.

Normbrudd

Samtlige normbrudd har hatt en positiv utvikling fra 2005 til 2009. Andelen elever som oppgir å ha gjort normbrudd ”over 10 ganger” er mindre i 2009 enn i 2005. Det gjelder skulking, mobbing og deltagelse i slåsskamp.

De færreste elever har ruset seg på narkotiske stoffer. Både på ungdomsskolen og i videregående skole er det en nedgang fra 2005. 1.2 % svarer ja i ungdomsskolen og 14% svarer ja i videregående skole på at de

Trondheim kommune

har ruset seg på narkotiske stoffer, hvor cannabis er det mest brukte stoffet.

SMS/internett sjikane

Andelen elever som sier at de har blitt krenket (sjikanert, sagt stygge ord til) via SMS/Internett ofte eller alltid:

- 4,1 % i ungdomsskolen
- 3,7 % i videregående skole

Fritid

➤ Andelen av elever som er med i ett eller flere lag/foreninger:

- 93 % i barneskolen
- 85 % i ungdomsskolen
- 65 % i videregående skole

De fleste er med i organisert idrett.

Grunner til å ha sluttet med idrett er knapphet på tid og prestasjonskrav.

I ungdomsskolen er det 51,5% som er med eller har vært med i fritidsklubb, mens det er 42,5% i videregående skole.

➤ Hvor mye tid brukes på følgende i løpet av en dag – ungdommene ble spurt om spillmaskiner (Xbox, Playstation, Nintendo og lignende) og om skolearbeid.

63,4% i ungdomsskolen og 75% i videregående skole bruker en time eller mer pr. dag til chatting/spill/nettvideo og lignende. 58,4% i ungdomsskolen og 38,5% i videregående skole bruker mer enn 1 time pr. dag til hjemmearbeid.

Ungdom er videre spurt om tillit til samfunnsinstitusjoner og muligheten til å påvirke venner, framtid, ungdommers situasjon i området du bor og ungdommers situasjon i Trondheim.

Resultatene fra dette, samt en rekke andre funn er ikke referert her, - det henvises til selve rapporten.

Oppsummering av sentrale funn

Ungdom i Trondheim og i Norge har svært god helse. De siste 20 årene har alle grupper her i landet, uavhengig av utdanningslengde og inntekt, fått bedre helse og levealderen har økt for alle. Likevel har bedringen vært større for grupper med lang utdanning og høy inntekt enn for de med kort utdanning og lav inntekt. Forskjellene gjelder både barn, unge, voksne og både for psykisk og kroppslig (somatisk) helse.

Hovedtyngden av elever har god helse, trives på skolen og med venner. De har foreldre som hjelper dem med hjemmearbeid/lekser og som de kan henvende seg til når de føler seg trist og nedstemt. Foreldrenes rolle ser ut til å være styrket sammenlignet med Ungdomsundersøkelsen i 2005. Antall normbrudd er redusert sammenlignet med 2005, dvs. nedgang i kriminalitet, salg av seksuelle tjenester, vold og oppsøking av lege pga. skader som følge av vold. Det er også en nedgang i skulking. Det er videre nedgang i røyking, bruken av narkotiske stoffer, alkohol, men en økning i snusbruk. Over 90% av ungdommene er fornøyd med oppvekstmiljøet/nærmiljøet sitt.

Trondheim kommune

De fleste elevene rapporterer at de har god helse eller svært god helse (82% – 88%). 10 % - 15% rapporterer ikke helt god helse, og ca. 3% rapporterer at de har dårlig helse.

På den annen side rapporterer mange elever om nedstemthet og bekymringer i hverdagen. Det er stilt 5 spørsmål, som inngår i en test om egenrapporterte psykiske plager. 29,5% i ungdomsskolen og 32,4% i videregående skole rapporterer om at de kan være trist og nedstemt. 21,7% av elevene i ungdomsskolen og 19,4% i videregående skole har hatt tanker om å ta sitt eget liv. Dette samsvarer med funn i helseundersøkelsen fra Nord-Trøndelag (HUNT) og fra barne- og ungdomspsykiatrien sine data og erfaringer.

Norske studier indikerer at 15–20 prosent av ungdom har betydelige symptomer på depresjon, og at opptil 5 prosent har såpass alvorlige depressive symptomer at de har en diagnostiserbar depressiv lidelse. I de fleste tilfellene er likevel de psykiske symptomene forbigående. Mange vil dessuten bare så vidt fylle kravene til en diagnose i en avgrenset periode. I aldersgruppen 6–12 år er to av tre med diagnostiserbare psykiske lidelser gutter, og hyperaktivitet, konsentrasjonsvansker og atferdsforstyrrelser dominerer. I ungdomsårene er mange plaget med symptomer på angst og depresjon, flere jenter enn gutter. Psykiske vansker fører til mistriivsel, lærevansker og funksjonsproblemer i hjem og skole.

(Kilde: Helsetilstanden i Norge- Folkehelseinstituttet mai 2010.)

Det er 3- 5% av ungdommene som ikke har en tilfredsstillende hverdag og som strever i forhold til familie, helse og skole. 2,2% av elever i videregående skole og 0,5% i ungdomsskolen ser sine foreldre beruset flere ganger i uka. Flere ungdommer i 2009 opplever at foreldrenes økonomi er til hinder for deltagelse i fritidsaktiviteter sammen med venner sammenlignet med i 2005. Nasjonale tall viser at ca. 3 – 5 % av populasjonen trenger bistand og oppfølging.

76.6% i ungdomsskolen og 66.9% i videregående skole driver idrett eller mosjonerer utenom skoletida mer enn 1 dag i uka, slik at de blir svett og/eller andpusten. 19.6% i ungdomsskolen og 27. 8% i videregående skole driver ikke med idrett eller fysisk aktivitet slik at de blir svett /andpusten i skoletida. Dette kan sees i sammenheng med at ca. 14% på videregående og ca. 12.% i ungdomsskolen liker gymtimene dårlig eller svært dårlig.

Rapporten er i sin helhet å finne på kommunens hjemmeside: www/ungdomsundersokelsen.no

Oppfølging av UngHiT

I 2005 ble undersøkelsen lagt til grunn for utarbeidelsen av blant annet Plan for helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge. Det ble også iverksatt konkrete prosjekt som følge av resultater fra Ungdomsundersøkelsen 2005, som UngPro-prosjektet (ungdom med prostitusjonserfaring) og undervisningsopplegg om seksuell helse i skolen. Ut over dette ble resultatene fulgt opp på de berørte enhetene.

Oppfølgingsarbeidet av UngHiT 2009 skal skje gjennom mobiliseringskonferanser på bydelene i begynnelsen av september. Det ble avholdt et oppstartsmøte med ca. 140 utvalgte deltagere 27. Mai. På mobiliseringskonferansene til høsten inviteres frivillige lag og organisasjoner, skole, kultur, Ungdommens bystyre og Barne- og familietjenesten. Et av målene er å skape et enda bedre samarbeid mellom de frivillige og de offentlige tjenestene. Et annet mål er i sterkere grad å legge til rette for ungdom sin medvirkning i samfunnsutviklingen. Mobiliseringskonferansene skal ende opp med handlingsplaner for bydelene.

Rådmannen vil også utvikle et kompetanseprogram innen lokalsamfunnsarbeid for ansatte i kommunen gjennom denne satsingen.

Rådmannen vil analysere dataene mer inngående i tiden framover. Arbeidet med revidering av Plan for det helsefremmende og forebyggende arbeidet starter opp til høsten, og analysene vil bli presentert i planen sammen med tiltak for oppfølging.

Konklusjon

Funn fra UngHiT viser at de aller fleste ungdommer i Trondheim trives i skolen, med sine foreldre og med venner i et godt oppvekstmiljø. Ca. 3- 5 % av ungdommene melder at de strever i dagliglivet, og det samsvarer med nasjonale tall. Trondheim kommune vil invitere til mobiliseringskonferanser i bydelene til

Trondheim kommune

høsten. Finansiering av innsatsen skjer med støtte fra eksterne midler. Dette arbeidet er knyttet opp mot flere mål i den nylig vedtatte kommuneplanen.

Rådmannen i Trondheim, 14.06.2010

Jorid Midtlyng
Kommunaldirektør oppvekst og utdanning

Mette H. Berntsen
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

... Sett inn saksutredningen over denne linja